

DRAGO KOČMUT:

Prerok stari Jaka.

«Dolgo že spi stari Jaka v mrzli zemlji. Pa še se ga vedno rad spominjam. Bil vam je to človek, kakršnih je bilo v onih dneh malo.

»Kako je kaj, Jaka?«

»E, slabo, slabo, mladi gospod! Če imate pri boljšek zame, bi vas prosil zanj.«

Naročil sem mu nekaj pijače, ki jo je naglo popil, saj je bil vroč julijski dan leta 1914.

»Gospod!« je začel, »pravijo, da bo vojna.«

»Pa če bo, Jaka, tebi se ni bati. Ti boš lepo doma, pa boš molil za nas in za našo deco.«

»Molil pa bom, gospod. Tako bom molil: kuge, lakote in vojne reši nas, o Gospod!« Sklenil je roke in se zagledal nekam daleč...

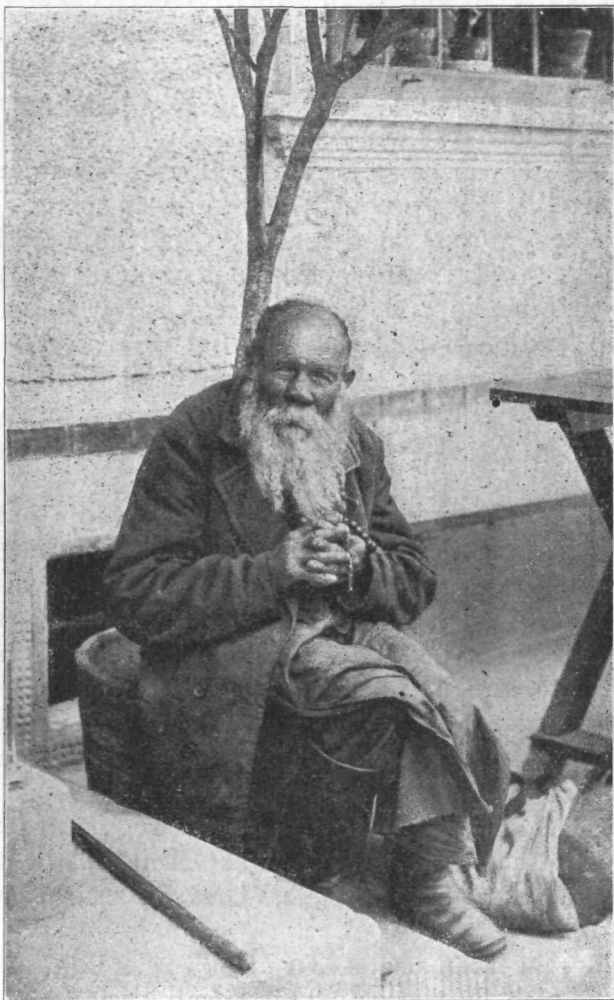
Začel mi je praviti: »Da meni ne bo treba na vojno? Jaz bi pa rad šel. Pa nad Turke, ne nad Srbe. Ti nam niso nič slabega storili. Veste, bil sem pri okupaciji v Bosni in Hercegovini leta 1878. Tam sem videl, kako so Turki grdo ravnali s Srbi in Hrvati. Morili so deco, žene in pa tudi takim starim dedcem kot sem jaz niso prizanašali. Mi smo se takrat res dobro borili. Te dežele pa ne bi nikdar imel naš cesar, da nam niso pomagali sami Srbi. Povsod so nam šli na roko. Lepo so za nas vojaške skrbeli, da smo imeli hrane in pijače. Veseli so bili, da smo jih rešili Turka. Če vam pravim, da sem nerad šel nazaj domov, se prav nič ne lažem. Doma me ni veselilo. Nekaj let potem sem šel nazaj v Bosno z zidarji. V Sarajevo in v Mostar sem jo mahnil. Dolga leta sem bil tam zadovoljen in srečen. Toda, gospod, nekaj sem videl, kar me je vedno žalostilo. S temi ljudmi, ki so nam pomagali dobiti ti dve lepi deželi, so grdo ravnali. Nemci, Madžari in pa Turki so jih zatirali in tlačili. Prej samo eni, sedaj pa kar trije. Nobene pravice ni dobil Srb nikjer. Pa če je bilo tudi dokazano, da je pravica na njegovi strani, je gospoda napravila tako, da Srbu ni bilo ustreženo. Zapirali so jih, da siromaki niso vedeli kam in kod. Popolnoma odkrito vam povem, da se prav nič ne čudim, če so res ti ljudje umorili našega cesarskega sorodnika. Gospod! To me pa boli, kako sedaj o Srbih pišejo in govore. Vojno bi radi. Saj jo bodo dobili. Samo kaj bo, če Bog s Srbi potegne? Kje pa je napisano, da mora ravno z nami, z Madžari in z Nemci iti? Jaz pravim, Bog pojde s tistimi, ki so v pravici. Če bo res vojna, konec bi rad videl. Kaj mislite, da ga bom učakal? Skoro osem križev že nosim.«

Poučil sem ga, da ne sme tako govoriti, da mora sedaj resnico skriti!

»Pa zakaj? ... Lagati pa nisem vajen,« se razhudi mož.

»Zapro te, Jaka, če boš tako govoril. Bodi tiho, molči in moli! Vse drugo samo pride!«

»Molil bom in molčal. Za vas bom molil in za vse naše.«

Dal sem mu desnico. Poslovila sva se in nikoli več videla. Zmage pravice Jaka ni dočakal. Njegove besede, da bo Bog tam, kjer je pravica, pa so se uresničile ravno pred desetimi leti.

Zmagala je pravica in resnica, z njo pa smo dobili lepo in svobodno domovino Jugoslavijo.